

Katsaus Ruotsin Työväenliikkeen Historiaan

Kirj. Elmer Swanson.

(Jatkoa edelliseen numeroon.)

Vilmeaikaiset taistelut.

TÄMÄN vuosisadan ensimmäisellä kymmenluvulla alkoi Ruotsin työläiset voimakkaan liikehtimisen taloudellisen järjestäytymisen merkeissä. Sitä ei kyennyt valmentamaan v. 1908 historiallinen työnsulku, eikä myöskään tavatonta huomiota herättänyt suurlakko v. 1909. Kumpaisessakin näissä taistelussa oli kysymyksessä taloudellisten järjestöjen eläminen tai kuoleminen. Vastoin työnantajaluokan laskeumia, työläiset säilyttivät uskonsa taloudelliseen voimaansa ja yhteiskunnalliseen tärkeyteensä. He alkoivat järjestelmälliseen työhön järjestöissään olevien virheiden korjaamiseksi, jotka taistelujen aikana olivat esiin tulleet.

Vuosien 1915 ja 1923 välisenä aikana oli keskimäärin 200 työriitaisuutta vuodessa. Mutta v. 1924 nousi työriitaisuuksien luku 243. Työt pyyhäytyivät 118 tapauksessa. Viitemainittuna vuonna tehtiin 755 työsopimusta, koskien 4,502 työpaikkaa ja 120,477 työlläistä. Vuoden loputtua tällaisia sopimuksia oli voimassa 12,614 työpaikassa ja 413,181 työlläistä työskenteli niiden alaisina. V. 1923 lopulla oli tällaisten sopimusten luku paljon pienempi, ainoastaan 1,975. Suurimpaan osaan näistä sopimuksista sisältyi lisämaksu ylityöstä samoin kuin sunnuntai- ja yötyöstäkin. Lisämaksu ylityöstä oli 25—35 pros., yötyöstä 50—100 pros. ja sunnuntai ja juhlapäiviä 100 pros.

Maanviljelystyöläiset.

Taloudellisen järjestäytymisen aate oli tunkeutunut maaseudullekin, josta seurauksena oli maanviljelystyöläisten taistelu parempien olosuhteiden puolesta. Tähän antoi hyvän tilaisuuden maailmansodan alkainen tilanne. Ruotsi, ollen puolueeton, teki edullista kauppaa Saksan sekä liittolaisten kanssa. Elintarpeet samoin kuin kaikki muutkin tuotteet nousivat hinnoissa. Tästä tavallaan luonnollisena seurauksena oli palkkojenkin nouseminen. Tämän lisäksi työläisten puolella oli vielä muitakin huomattavia tekijöitä, jotka kiihoittivat palkkataistelua.

Jo ennen maailmansodan alkamista maaseudulla vallitsi työläisten kysyntää enempi kuin oli tarjontaa. Sotatilanne teki sen vieläkin edullisemmaksi työläisille. Tähän kun vielä lisätään järjestymiskysymyksen leveneminen, niin ei ole mikään ihme, vaikka työläiset nostivatkin palkkansa 170 prosentilla. Merkille pantavana seikkana voidaan mainita se, että Ruotsin maanviljelystyöläiset eivät näistä voitoistaan luopuneet vielä sodan jälkeenkään läheskään siinä määrin kuin työläiset toisissa maissa tekivät. Vielä v. 1926 maanviljelyksessä työskentelevien miesten palkka oli 70 pros. ja naisten palkka 90 pros. korkeampi kuin v. 1913. — Tämä voidaan suurimmalta osalta laskea järjestyneisyyden ansioksi.

Työnsulku paperi- ja pautavarateollisuudessa v. 1928.

Syyskuussa v. 1927 antoivat paperimassa teollisuuden harjoittajat työläisilleen ilmoituksen, että voimassa olevaa työsopimusta ei tulla jatkaamaan joulukuun 31 päivän jälkeen, jolloin sopimus loppuu. Koska neuvotteluissa ei päästy tyydyttäviin tuloksiin, niin työnsulku astui voimaan tammikuun toinen päivä 1928.

Tämä sittemmin varsin huomattavaksi kehittynyt taistelu alkoi 52 paperimassaa valmistavan laitoksen sulkemisella, jolloin 17,500 työlläistä joutui työnsulun alaiseksi. Nämä mainitut laitokset kuuluivat työnantajaliittoon, hallitun melkein täydellisesti koko tuotantoalaa. Pian kuitenkin se laajeni myöskin paperitehtaisiin ja sahalaitoksiin, jolloin 68 sahalaitoksella joutui 1,800 työlläistä siihen osalliseksi. Samaan aikaan suljettiin 41 paperitehdasta ja niiden 13,500 työlläistä joutuivat työnsulun alaiseksi. Tämäkin työnsulku kesti kolme kuukautta ja seitsemän päivää, jolloin se hallituksen asettaman sovintokomitean avulla julistettiin loppuneeksi. Työläisten yksimielisen ja päättävän toiminnan ansioksi on luettava se, että työnantajain yritykset eivät onnistuneet, sillä työhön palaaminen tapahtui pääasiattisesti samoilla ehdoilla kuin ennenkin, muutamissa suhteissa paremmillakin. Korkeimpia palkkoja jonkunverran alennettiin ja alhaisempia

ylennettiin, keskimääräinen ylennys ollen noin neljä kyriä tunnulta.

Jauhomylllytyöläisten palkkataistelut v. 1928.

Maaliskuun ensipäivänä jauhomylllyissä työskentelevät työläiset sanoivat irtti työnsopimuksensa, joka muuten olisi päättynyt vasta toukokuun ensimmäisenä päivänä. Heidän vaatimuksenaan oli 5 krunnua palkan lisäys viikossa ja yövuoron poistaminen. Työnantajat puolestaan esittivät omat ehtonsa, joihin sisältyi yövuoron säilyttäminen sekä palkan alentaminen. Työläisiä tyydyttävä sopimus saatiin tehdyksi toukokuun 15 p:nä, joka sopimus päättyy vasta toukokuun ensimmäisenä päivänä tänä vuonna. Tämä ollen yksi lyhyin ja onnistunein lakko, ehkä etupäässä sen vuoksi, kun se oli melkein täydellisesti koko teollisuusalaa käsittävä.

Muita lakkoja.

Useita työselkkauksia tapahtui helmi- ja maaliskuun aikana sen vuoksi kun työläiset kieltäytyivät tekemästä määräytyä tehtäviä, joiden he väittivät kuuluvan lakossa oleville työläisille, joita suorittamalla he olisivat tulleet avustaneeksi lakon särkemistä. Sotalaivojen rakentajat esittivät palkankorotusvaatimuksen. Maaliskuun 15 p:nä 2,000 merimiestä meni lakkoon. Palkankorotusvaatimusta seurasi lakko kuudessa sokerinpuhdistuslaitoksessa maaliskuun 19 p:nä, jolloin 1,800 työläistä meni lakkoon. Tämän johdosta raakasokerin tuottajat julistivat työnsulun 21 laitoksessaan, jolloin tuhannen työläistä joutui kokeilemaan työnantajain taistelutaktiikan tehokkuutta.

Melkein kaikki nämä taistelut käytiin Ammattiunionien Kansallisihton johdolla. V. 1928 alussa siihen kuului 36 ammattiyhdistystä, joiden jäsenmäärä oli 438.000. Tämän lisäksi noin 50,000 työläistä kuului erinäisiin ammattiunioniin, joiden aatteellinen yhtäläisyys on läheinen, mutta jotka kuitenkin jostain syystä eivät ole liittyneet Ammattiunionien Kansallisihtoon.

Syndikalistisen liikkeen nykyinen vaihe.

Ruotsin syndikalistinen liike on verrattain voimakas. Viime vuoden alussa sen jäsenmäärä oli yli 30,000. Mutta järjestön kontrolli on tavallaan

I. W. W:n brännsin haali ja joukko toimivia jäseniä Tukholmassa. Järjestötyö kuuluu hyvin edistyneen, kirjoittaa äskettäin karkoitettu тов. С. G. Anderson.

Rautakaivostyöläisten lakko v. 1928.

Kaivostyöläisten työnsopimuksen päättyessä joulukuun 31 p:nä 1927 vaativat työläiset korkeampaa palkkaa. Tähän vaatimukseen työnantajat vastasivat heille ominaisella tavallaan, työnsululla. Tammiukuun toisena päivänä, samana päivänä kun paperiteollisuusaiallakin, alkoi työnsulku 28 kaivannossa, koskien 4,500 kaivostyöläistä. Tammiukuun 23 p:nä alkoi myötätuntoisuuslakko kaikilla pohjois-Ruotsin rautakaivannoilla, jolloin 4,000 kaivostyöläistä lopettivat työnsä. Vasta seuraavana syksynä, pitkien neuvottelujen jälkeen, tämä lakko ja työnsulku saatiin lopetetuksi molemmipuolisilla myönnytyksillä.

luisunut pois pohjaoukkojen käsistä viimeisten vuosien aikana. Gööteporin paikallisosasto alkoi tämän johdosta julkaista omaa "Arbeiterkuriren"-nimistä viikkolehteä v. 1926, jonka johdolla edistysmielisempi jäsenistö alkoi akiteerata järjestön uudistamisen puolesta. Tämän ohjelman mukaisesti yllämainittu paikallisosasto järjestettiin uudelleen; jäsenmaksuja alennettiin ja yleisjärjestön päämajalle menevää vero-osuutta pienennettiin. Näiden toimenpiteiden johdosta Gööteporin paikallisosasto eroitettiin yleisjärjestöstä. Uselta muitakin paikallisosastoja länsi- ja eteläosassa maata yhtyi gööteporilaiseen liikkeeseen. Nämä varsinaisesta syndikalistisesta liik-

keestä läten eroon joutuneet syndikalistit pitivät Göteborgissa konferenssin tammikuun 1929, jossa ne perustivat uuden, "Työläisten Syndikaalilaisen Järjestön."

Tämä vasta perustettu järjestö hyväksyi amerikkalaisen Industrial Workers of the Worldin (I. W. W.) esipuheen ja taistelutaktiikan. Heidän äänenkannattajansa, "Arbeiterkuriren", levittää puhtaasti I. W. W:n oppeja tunnustusta ansaitsevalla tavalla. Tämä uusi järjestö levittää teollisuusunionistisia käsityksiä hyvällä menestyksellä muihinkin Skandinavian maihin. Niinpä Kööpenhaminassa, Tanskassa, viime kesänä perustettiin paikallisosasto, johon heti yhtyi yli sata jäsentä.

Tämän kautta alkaa teollisuusunionistinen liike ja levitä myöskin yllämainituissa maissa. "Arbeiterkuriren" julkaisee useasti amerikkalaisissa I. W. W:n lehdissä olleita kirjoituksia, ruotsinkielelle käännettynä. Sekä muutenkin heidän toimintansa on läheisessä yhteydessä tässä maassa olevien teollisuusunionistien kanssa.

Propagandajärjestönä ollen, heidän toimintansa koostuu vielä pääasiallisesti vallistustyön tekemiseen. Kirjasten, lentolehtien, luentojen ja opintoyhdistyksien avulla ne ovatkin saaneet vallistustyönsä vilkkaaseen käyntiin. Missä hyvänsä

heillä on useampia asiaan innostuneita jäseniä, niin heidän ensimmäisenä tehtävänsä on opintoyhdistyksen perustaminen.

Vaikka teollisuusunionistinen aate on syntynytkin Amerikan suurteollisuuselämän vaikutuksesta, sen pakoittamana, niin sillä on myöskin laajat levenemisen mahdollisuudet kaikissa maissa, missä teollisuustyöläisiä on olemassa. Ruotsi ei suinkaan ole ainoa Euroopan maa, jossa teollisuusunionismilla on maaperää, mutta se miksi se Ruotsissa on ensimmäiseksi saanut jalansijaa, johtuu siitä, että siellä on käyty kiivaita työn ja pääoman välistä taistelua, joissa järjestöjen perusolemukselaiset ovat joutuneet koetukselle. Ne pitkäaikaiset lakot ja työnsulut, joita Ruotsin työläiset ovat niin lukuisasti käyneet viimeisen kahdenkymmenen viiden vuoden ajalla, ovat pakoittaneet työläiset etsimään voimakkaampia taistelutapoja. — Voimakkaammat taistelutavat ja tehokkaamman järjestömuodon Ruotsin työläiset ovat löytäneet siitä, mistä Yhdysvaltainkin työläiset ovat sen kokemuksensa perusteella löytäneet — teollisuusunionismista.

Teollisuusunionismin aate on suurteollisuuden synnyttämä, sen menettelytavat ovat taistelujen kehittämät. — Niillä edellytyksillä se on maailman valloittava.

TUULI JA AURINKO

Tuuli ja aurinko juttelivat,
kun ne tietänsä taivalsi, kulki,
eloa, mallimolta katselivat,
joskus aatoksen lausuivat julki.

Ne milloin toistansa kiittelivät
ja yhdessä kulkivat käsityksin,
taas, milloin turhista kiistelivät,
silloin kumpikin mörkötti yksin.

Luokse kerran pienen lapsisakin
näin tuuli ja aurinko tuli.
"Kunpi lapsen saa riisumaan takin?"
ne nyt kiisti. — Oli sydänsuvi.

Jo tuuli se puhkui ja teutaroi,
pois jo lapsen päästä sai lakin;
vaan ylt' ei takkia riisua voi:
lapsi tiukensi yhä vaan napin.

Nyt aurinko säteensä kuuman loi
luo lapsen, mi kedolla leikki.
Ne säteet, ne ihmettä tehdä voi:
pois lapsi jo takkinsa heitti.

Tuuli ja aurinko kuljeksivat,
yhä voimlansa näin koitti,
yhäti turhista kiistelivät,
sillä ainahan aurinko voitti.

Tää laki on voimassa, muistakaa:
— sepä keino se viimeksi veti —
"Mit' ei kovuus ja tuuli aikaan saa,
senpä lämpö ja aurinko teki!"